

Γεωργικοί Διαφωτιστές

Автор(и): Растителна защита ; гл. ас. д-р Иван Алексиєв, от ИРГР в Садово; доц. д-р Катя Узунджалиєва, ИРГР
– Садово

Дата: 01.11.2020 Брой: 11/2020

Στις 1 Νοεμβρίου γιορτάζουμε την Ημέρα των Εθνικών Αφυπνιστών. Αυτή την ημέρα τιμούμε το έργο όλων των διαφωτιστών που άνοιξαν τις πόρτες της γνώσης προς το κοινό καλό. Θα ανακαλύψουμε επίσης τη φλόγα μιας ευγενούς προσπάθειας στην ίδρυση της αγροτικής επιστήμης στη Βουλγαρία πριν από 140 χρόνια.

Ευχαριστούμε όλους τους αφυπνιστές που αναγνωρίζουν την ανάγκη για ποιοτική εκπαίδευση και, με μεγάλη δουλειά και προσπάθεια, συνεχίζουν να προχωρούν μπροστά!

Την Ημέρα των Εθνικών Αφυπνιστών θα γυρίσουμε πίσω το χρόνο για να σας υπενθυμίσουμε ότι το έργο των Βουλγάρων διαφωτιστών βρίσκεται και στη δημιουργία της αγροτικής επιστήμης στη χώρα μας. Σύμφωνα με τη Γεωπονική Ακαδημία, ήδη από το 1853 ο Νικόλα Ικονόμοβιτς – Ζεράβνενετς δημοσίευσε το πρώτο βιβλίο για τη

γεωργία, θέτοντας έτσι τα θεμέλια της αγροτικής λογοτεχνίας στη χώρα. Δάσκαλος από κλήση και ψυχή, κατάφερε να συστηματοποιήσει τις κύριες κατευθύνσεις για την ανάπτυξη της γεωργίας στη Βουλγαρία στις αρχές του 19ου αιώνα.

Λίγο αργότερα, το 1888, ο Γεώργιος Ζλατάρски και ο Νικόλα Λάζαροφ ανέλαβαν το δύσκολο έργο της έκδοσης ενός εγχειριδίου ζωολογίας για τις κατώτερες τάξεις των γυμνασίων – τα «Ζώα», εικονογραφημένο με 298 σχήματα. Και στο εγχειρίδιό του για την κτηνοτροφία (Εγχειρίδιο Κτηνοτροφίας – Οικιακή και Αγροτική Κηπουρική, Μεταξοτροφία, Μελισσοκομία, Πτηνοτροφία και Ζωοτεχνία) από το 1894, ο Δημήτρης Πόποβ έγραψε ότι η αγάπη για τη γεωργία, την κηπουρική, τη μελισσοκομία και τη μεταξοτροφία πρέπει να ενθαρρύνεται και να διαδίδεται.

140 χρόνια αγροτικής επιστήμης στη Βουλγαρία

Ίσως λίγοι να το γνωρίζουν, αλλά ιστορικά η αγροτική επιστήμη της Βουλγαρίας ξεκίνησε ως μία από τις πρώτες στον κόσμο. Το 1835 ο ερευνητής Μπουσινγκόλ ίδρυσε τον πρώτο αγροτικό πειραματικό σταθμό στη Γαλλία, το παράδειγμά του ακολούθησαν στην Αγγλία το 1843, το 1847 άνοιξε ο γνωστός Πειραματικός Σταθμός Σβάλοβ στη Σουηδία, και το 1852 αυτό συνέβη και στη Γερμανία. Πριν από εκατόν σαράντα χρόνια, το 1882, μετά από τεράστιες προσπάθειες του εξέχοντος προσώπου της Βουλγαρικής Εθνικής Αναγέννησης Δημήτρη Νάουμοφ, αντί για τη δημιουργία ενός πρότυπου, καλά εξοπλισμένου αγροκτήματος επίδειξης στο νεοκτισμένο αγροτικό σχολείο στο Σάντοβο, δημιουργήθηκε το πρώτο πειραματικό πεδίο και έτσι τέθηκε η αρχή της αγροτικής επιστήμης στη Βουλγαρία. Η περιφερειακή διοίκηση του Πλόβντιβ ενέκρινε την ίδρυση στο Σάντοβο ενός Πειραματικού (δοκιμαστικού) πεδίου με καλά εξοπλισμένα για την εποχή τους εργαστήρια για ερευνητικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, που τότε ονομάζονταν «υπηρεσίες». Είναι τώρα δύσκολο να φανταστούμε, αλλά είναι γεγονός ότι μόλις λίγα χρόνια μετά την απελευθέρωσή μας από την οθωμανική κυριαρχία, ακόμα στην «Ανατολική Ρωμυλία», μερικοί διαφωτισμένοι, προοδευτικοί άνθρωποι, που είχαν ολοκληρώσει τις σπουδές τους «στο εξωτερικό» και είχαν δει τι είναι η «σύγχρονη γεωργία», αποφάσισαν ότι το νεαρό αγροτικό μας κράτος χρειαζόταν διαφωτισμό και ανάπτυξη. Γι' αυτό δημιούργησαν ένα πειραματικό πεδίο όπου μπορούσαν να μελετήσουν και να επαληθεύσουν τι ήταν πιο κατάλληλο υπό τις συνθήκες μας και τι ήταν καλύτερο για τους αγρότες μας. Οργάνωσαν επίσης εκδοτικές δραστηριότητες προκειμένου να διαδώσουν τις «ανακαλύψεις» και τη συσσωρευμένη εμπειρία τους. Το περιοδικό «Σάντοβο» είναι μία από τις πρώτες αγροτικές εκδόσεις που εμφανίστηκαν στα εδάφη μας στα τέλη του 19ου αιώνα.

Ο πρώτος αγροτικός πειραματικός σταθμός στη Βουλγαρία ιδρύθηκε το 1902 στο Σάντοβο από τον εξάιρετο ερευνητή Κωνσταντίνο Μάλκοφ, ο οποίος έπαιξε θεμελιώδη ρόλο στην ανάπτυξη των κύριων τομέων της

αγροτικής επιστήμης: γενετικοί πόροι φυτών, βελτίωση φυτών, σποροπαραγωγή και φυτοπροστασία.

Μεγάλοι Βούλγαροι στη γεωργία

Κωνσταντίνος Μάλκοφ

Ο Κωνσταντίνος Μάλκοφ γεννήθηκε στη βουλγαρική συνοικία της επαναστατημένης ορεινής πόλης Κρούσεβο το 1873, στη Μακεδονία (σήμερα Βόρεια Μακεδονία). Η οικογένειά του μετακόμισε να ζήσει στο Ορχανίε (Μπότεβγκραντ). Σπούδασε στο Κρατικό Δευτεροβάθμιο Αγροτικό Σχολείο στο Σάντοβο. Ολοκλήρωσε την ανώτερη αγροτική του εκπαίδευση στο Χάλλε της Γερμανίας. Εξειδικεύτηκε σε πειραματική εργασία στο Γκέτινγκεν και σε ασθένειες καλλιεργούμενων φυτών στο Βερολίνο. Μετά την επιστροφή του στη Βουλγαρία, δίδαξε στο Κρατικό Δευτεροβάθμιο Σχολείο Αμπελουργίας και Γεωργίας στο Πλέβεν, στο Δευτεροβάθμιο Αγροτικό Σχολείο «Ομπράζτσοβ Τσίφλικ» στο Ρούσε και στο Κρατικό Δευτεροβάθμιο Αγροτικό Σχολείο στο

Σάντοβο, όπου ο Μάλκοφ σκέφτηκε ότι το μικρό πειραματικό πεδίο στο σχολείο θα έπρεπε να μετατραπεί σε Αγροτικό Πειραματικό Σταθμό, όπως αυτούς που είχε δει στην Ευρώπη. Μετά από ορισμένες δυσκολίες, στις 27 Αυγούστου 1901, με Διάταγμα Αρ. 838 του Υπουργείου Εμπορίου και Γεωργίας, διορίστηκε διευθυντής του. Έτσι, πριν από 120 χρόνια, τον Σεπτέμβριο του 1902, ο Κρατικός Αγροτικός Πειραματικός Σταθμός Σάντοβο άνοιξε επίσημα με την αποστολή να εργαστεί για τη βελτίωση των αγροτικών καλλιεργειών σε ποσοτικούς και ποιοτικούς όρους και να μελετήσει τις ασθένειες και τις παθήσεις των καλλιεργούμενων φυτών.

Ο Κωνσταντίνος Μάλκοφ κληροδότησε σε γενιές γεωπόνων και ερευνητών εξαιρετικά πολύτιμες μελέτες, συμπεριλαμβανομένης της ταξινόμησης των βουλγαρικών σιτηρών· μελέτησε νότιες καλλιέργειες, κυρίως βαμβάκι· πραγματοποίησε, για την εποχή του, εκτεταμένες έρευνες για τις ασθένειες και τις παθήσεις των καλλιεργούμενων φυτών, ανακαλύπτοντας νέες ασθένειες αυτών των φυτών προηγουμένως άγνωστες στην επιστήμη. Κατά τη διάρκεια της σύντομης αλλά εξαιρετικά γόνιμης ζωής του, ο επιστήμονας δημοσίευσε 273 εργασίες σχετικές με την αγροτική επιστήμη. Αυθεντικά επιστημονικά έργα διατηρούνται στην εξειδικευμένη βιβλιοθήκη του Ινστιτούτου Γενετικών Πόρων Φυτών (IPGR).

Ακαδ. Πάβελ Πόποβ

Με μια περιπέτεια της μοίρας, πριν από 120 χρόνια, το ίδιο έτος 1902, το έτος της έναρξης λειτουργίας του Κρατικού Αγροτικού Πειραματικού Σταθμού στο Σάντοβο, γεννήθηκε ένας από τους πιο εξέχοντες μελλοντικούς εκπροσώπους του, ένας από τους διαπρέποντες της αγροτικής επιστήμης στη Βουλγαρία – ο Ακαδ. Πάβελ

Πόποβ. Ξεκινώντας να εργάζεται στο Σάντοβο το 1928, συμμετείχε σε μια περίοδο ανάπτυξης του σταθμού που διακρίνονταν από αδιάκοπη πρόοδο στην ερευνητική διαδικασία και από την εδραίωσή του ως ζωτικής μονάδας που ασχολείται με τα προβλήματα της βελτίωσης του σιταριού και πολλών άλλων σημαντικών για τη χώρα μας καλλιεργειών. Ο Ακαδ. Π. Πόποβ ήταν ο επιστήμονας που εργάστηκε στο Σάντοβο με τη μεγαλύτερη διεθνή αναγνώριση· ήταν ο άνθρωπος που δημιούργησε μια σχολή σκέψης της οποίας όλοι οι ακόλουθοί του είναι περήφανοι. Αν και ποτέ δεν έγινε Διευθυντής, άφησε το βαθύτερο αποτύπωμα στην ένδοξη ιστορία της αγροτικής επιστήμης στο Σάντοβο. Με τη συμμετοχή του δημιουργήθηκαν 67 ποικιλίες σιταριού, πιπεριάς, φιστικιού, παπαρούνας, σουσαμιού και άλλων. Έφερε τη βελτίωση του σιταριού στη Βουλγαρία σε παγκόσμιο επίπεδο και έγραψε πάνω από 750 επιστημονικά και επιστημονο-λαϊκά άρθρα. Τα λόγια του είναι: «Το Σάντοβο μπορεί να θεωρηθεί πρωτοπόρος στην αγρονομική επιστήμη της Βουλγαρίας και αξίζει να γίνει μνημειακή πόλη της βουλγαρικής αγροτικής επιστήμης.»

*Το άρθρο ενημερώθηκε στις 01.11.2022